

A különböző szövegeket több szempontból csoportosíthatjuk szövegtípusokba.

1. A kommunikáció iránya szerint:

- dialogikus (kétirányú szövegek) – pl. beszélgetés, vita, riport, stb.
- monologikus (egyirányú szövegek) – pl. előadás, levél, napló, stb.

2.

- írott szöveg – pl. cikk, levél, kérvény, regény, stb.
- szóbeli szöveg – pl. beszélgetés, előadás, stb.

3. A szövegalkotás módja szerint:

- tervezett szöveg (előre kigondolt, megszerkesztett) pl. vers, rendelet, stb.
- spontán szöveg (adott pillanatban született) pl. beszélgetés, hozzászólás, stb.

4. A kommunikáció funkciója szerint:

- elbeszélő szöveg (ami egy történetet mond el) pl. novellák, regények, ha elmesél valaki valamit.
- leíró szöveg (amikor egy tárgyról, vidékről, személyről, munkáról leírást adunk)
- érvelő szöveg (aminek a célja a meggyőzés; érveket vonultat fel.)

5. Kommunikációs színterek szerint:

- magánéleti (levél, napló, beszélgetés, sms, stb.)
- közéleti (felszólalás közéleti témában)
- hivatalos (kérvény, rendelet, felszólítás, stb.)
- tudományos (tudományos előadás, szakkönyvek, stb.)
- sajtóban megjelenő (hirdetés, cikk, riport, stb.)
- szépirodalmi (regény, vers, stb.)
- egyházi (beszéd, ima, szertartások szövegei, stb.)

15. Tétel – A szóbeli és az írásbeli szöveg

Érettségi szóbeli tételek - nyelvtan

Ugyanazt a témát általában másképp fogalmazzuk meg szóban (pl. egy beszélgetés keretében) mint írásban.

Szóbeli szövegek jellemzői

- Általában **nem annyira igényesen** fogalmazzunk szóban mint írásban.
- Lazább a mondatfűzés; legtöbbször spontán szövegek
- **Töltelékszavak** (*hát, izé, tök*, stb.)
- Társalgási fordulatok használata (*köszönések, légy szíves, elnézést*, stb.)
- **Ismétlések**, visszautalások gyakran fordulnak elő
- Csak **egyszer hangzik el** („szájbárogósabban”, lényegét kiemelve kell mondani)
- emiatt **helyzethez kötött**
- Azonnal látjuk, tapasztaljuk a **hallgatók visszajelzéseit**, és ez befolyásolhatja a szövegalkotást.
- Sok **kifejezőeszköz** kíséri:
 - A beszéd zenei eszközei (hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédzünet, beszédtempó)
 - A beszédet kísérő egyéb nem nyelvi jelek (arcmimika, gesztusok, testtartás, térközsabályozás, öltözködés, stb.)
- Szóbeli **szövegtípusok**:
 - Társalgás – beszélgetés; előadás, kérés, felhívás, köszöntés, szónoki beszéd, stb.

Írásbeli szövegek jellemzői

- Általában **tudatosak, igényesebbek**, megformáltabbak, mint a szóbeli szöveg.
- Kevesebb az ismétlés, **céltudatosabb a szerkesztés** (Több idő a megalkotása, mint a szóbeli szövegnek)
- **Többször is elolvasható** (maradandó).
- Nem tudjuk figyelembe venni a befogadó visszajelzéseit
- **Bárki elolvashatja** (kockázat)
- **Kifejezőeszközei**:
 - **A szöveg formája**, a színek, betűtípus, betűméret, tagolás - bekezdések, helykihagyás, a papír – amin található, kézírás, stb.
 - **Írásjelek**
pl. Milyen csinos a ruhád! – (kedvesség)
Milyen „csinos” a ruhád! – (sértés)
(idézőjel, pont, vessző, zárójel, kérdőjel, felkiáltójel, stb. használata mind kifejez valamit)
 - **Hangulatjelek**: új keletű kifejezőeszközök, az internetes írásokban (e-mail, chat) és az sms-ekben használatosak. Pl. :) :(:D stb.